Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Anul XIX
Nr. 922
Vineri 24 nov. 1967
4 pag 25 bani

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

În dezbatere

DOCUMENTELE PLENAREI COMITETULUI CENTRAL AL P.C.R.

din 5-6 octombrie 1967

Măsuri cu ample implicații în domeniul pregătirii viitoarelor cadre ale economiei și culturii

Fundamentate pe experiența bogată acumulată în cei douăzeci de ani de dezvoltare planificată a economiei noastre naționale, trasînd jaloanele de viitor în procesul continuu de desăvîrșire a construcției socialiste, Proiectul de Directive cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale corespunzător condițiilor noii etape de dezvoltare socialistă a României, precum și Principiile de bază ale îmbunătățirii organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizarea localităților rurale — documente adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 5—6 oct. a.c. — au o deosebită importanță pentru toate domeniile vieții economice, sociale și spirituale ale poporului român.

Întregul ansamblu de măsuri pentru perfecționarea conducerii și planificării — precizează Proiectul de Directive — urmărește ridicarea continuă a eficienței economice, principiu fundamental al activității în industrie, construcții, agricultură, transporturi, circulația mărfurilor, în toate ramurile și întreprinderile. Fiecare activitate economică, oriunde s-ar desfășura, trebuie să corespundă unor nevoi reale, să asigure recuperarea cheltuielilor sociale, să fie rentabilă, să contribuie la înfăptuirea reproducției lărgite". Realizarea acestui important obiectiv al activității economice depinde într-o măsură covîrșitoare de competența și conștiinciozitatea cadrelor de muncitori, tehnicieni, ingineri, a tuturor celor care lucrează în diversele domenii ale vieții economice și social-culturale. Or, cu aceasta intrăm în domeniul învățămîntului, întrucît întreaga acțiune de pregătire a cadrelor necesare economiei și culturii este asigurată de rețeaua instituțiilor de învățămînt de toate gradele. Studiile elaborate recent în cadrul Ministerului Învățămîntului, pe baza Directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R. urmăresc tocmai îmbunătățirea și perfecționarea întregului nostru sistem de învățămînt pentru a asigura pregătirea elevilor și studenților la nivelul cerințelor actuale și de perspectivă ale economiei și culturii noastre. Totodată, aplicarea complexului de măsuri ce decurg din Directivele Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale va influența puternic atît numărul cît și structura cadrelor cerute de producție pe diferite nivele de pregătire.

Este necesar și posibil să fie îmbunătățite, în primul rînd, metodele de evaluare a necesarului de cadre potrivit cerințelor imediate și de perspectivă ale diferitelor ramuri ale economiei naționale, să fie îmbunătățit raportul între diferitele categorii de cadre (muncitori, personal cu pregătire medie și personal cu pregătire superioară). Pe această linie se impune ca studiul privind necesarul de cadre în perspectivă să țină seama de sarcinile ce decurg din Directivele C.C. al P.C.R. privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale. Totodată, se simte nevoia elaborării unor normative de personal, științific fundamentate care — pornind de la criterii unitare aplicate diferențiat în raport cu specificul fiecărei ramuri și ținînd seama de experiența unor țări avansate sub raportul organizării producției și al muncii — să dea o orientare în evaluarea necesarului de cadre în perspectivă. Pornindu-se de la cerințele de forță de muncă astfel stabilite se va putea stabili apoi o rețea de unități școlare armonios dezvoltată pe teritoriul țării, se vor putea determina efectivele de elevi și studenți în raport cu resursele de absolvenți, se vor putea stabili proporții judicioase între numărul absolvenților de grad mediu și numărul celor cu pregătire superioară, asigurîndu-se și corelația care trebuie să existe între numărul tinerilor ce se îndreaptă spre activități didactice sau spre activitățile tehnice de specialitate, precum și numărul celor care se vor dedica cercetării științifice, integrată tot mai mult, în etapa actuală, în producția materială. Totodată, se vor putea evalua fondurile de investiții necesare extinderii spațiului de învățămînt și dotării școlilor, precum și nevoile de personal didactic.

Sarcini importante pun în fața învățămîntului și Principiile de bază cu privire la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizarea localităților rurale care, subliniind complexitatea tot mai mare a vieții economice, sociale și culturale și diversitatea crescîndă a problemelor construcției socialiste, arată necesitatea de a se înlătura dispersarea actuală a populației rurale într-un număr prea mare de sate cu un număr mic de locuitori. Această dispersare a avut consecințe negative și asupra dezvoltării învățămîntului, îndeosebi asupra învățămîntului de cultură generală. În anii construcției socialiste învățămîntul primelor patru clase de cultură generală, apoi școala generală de 7 ani și mai tîrziu școala generală de 8 ani s-au dezvoltat continuu, reușind să cuprindă totalitatea copiilor de vîrsta claselor I—VIII. Această cuprindere s-a realizat însă cu ajutorul unui număr mare de unități școlare, depășind chiar numărul satelor de pe teritoriul țării. Pentru copiii din clasele I—VIII funcționează în prezent circa 15.000 de unități școlare, din care circa 60 la sută au numai unul, două sau trei posturi de învățător, ceea ce înseamnează că un învățător predă concomitent la 2, 3 și 4 clase de elevi. Pulverizarea localităților rurale și-a găsit expresia și în structura școlilor generale care funcționează cu clasele V—VIII. Aproape jumătate din numărul acestor școli au o singură serie de clase V—VIII, majoritatea acestor clase avînd efective medii sub normativele prevăzute de regulamentele în vigoare. Dacă extinderea rețelei școlilor generale pînă în cele mai mici și îndepărtate sate și cătune a permis cuprinderea în școală a tuturor copiilor, nu se poate trece cu vederea faptul că această dispersare a creat cerințe sporite de spații de învățămînt și de personal didactic și a condus la

I. N. ALIMAN
directorul Direcției planificării și organizării muncii din Ministerul Învățămîntului

(Continuare în pag. a 3-a)

PROF. ALEXANDRINA ZBEREA — „Artă populară" (linogravură)

CARTEA ȘCOLARĂ

Prin implicațiile pe care le are pe planuri multiple cartea școlară reprezintă un element hotărîtor în procesul educațional. E firesc, de aceea, ca ea să constituie o preocupare centrală a celor care lucrează în domeniul învățămîntului. Răspund pe deplin manualele exigențelor legate de modernizarea predării, de ridicarea nivelului general al pregătirii tinerelor generații? Iată întrebarea pe care redacția „Gazetei învățămîntului" a adresat-o unor învățători și profesori, ca și unor specialiști în domeniul muncii editoriale.

Pedagogii consultați de noi au subliniat, în primul rînd, faptul că majoritatea manualelor oglindesc vizibil, în ultimul timp, cuceririle cele mai importante ale științei și tehnicii contemporane, că ele tratează într-un spirit nou, modern, cunoștințele prevăzute în programele școlare. În manualele de matematică, de pildă, este expusă, la nivelul înțelegerii elevilor, teoria mulțimilor. Loc mai larg și-au găsit în aceste manuale cunoștințele moderne referitoare la structuri algebrice, la calculul vectorial etc. Manualele de fizică cuprind cunoștințe despre proprietățile ondulatorii ale electronilor, neutronilor, atomilor și moleculelor, despre teoria electromagnetică a lui Maxwel. Manualele de biologie reflectă descoperirile noi din domeniul geneticii. În manualele de chimie este tratată teoria electronică a valenței, sînt puse în lumină legătura ionică și cea covalentă. De o apreciere deosebită se bucură în rîndul profesorilor de specialitate manualul de chimie pentru clasa a XI-a, elaborat de acad. prof. **T. Neniţescu**, manual care se distinge în mod deosebit prin nivelul științific ridicat al expunerii cunoștințelor. Cu aprecieri pozitive a fost întîmpinat în școli și manualul de literatura română pentru clasa a XI-a. „Acest manual — ne-a spus prof. **A. Nedelcu**, de la Liceul nr. 27 din București — răspunde unui imperativ de stringentă actualitate în difuzarea cunoștințelor de literatură în rîndurile elevilor, și anume — primordialității analizei estetice. Tratînd fenomenul literar în primul rînd în implicațiile lui estetice, manualul reușește să dea elevilor o imagine clară asupra ierarhizării valorilor literare. În plus, el reflectă cele mai importante rezultate ale cercetărilor recente de istoriografie literară, oferind o imagine cuprinzătoare a dezvoltării literaturii române.

Accesibilitatea — o cerință imperioasă

Exemplele date de interlocutorii noștri confirmă tendința vizibilă de modernizare a conținutului științific al cărții școlare. Cele realizate pînă acum în această direcție reprezintă o garanție că se va merge cu succes mai departe. Se ridică însă, aici, cîteva probleme importante legate de dozaj, ca și de accesibilitate. Ce și cît din cuceririle noi ale științei și tehnicii poate și trebuie să cuprindă cartea școlară? În ce formă este ea chemată să le trateze?

— După părerea mea, ne-a spus profesoara **Suzana Alexandrescu** de la Liceul nr. 1 din Bacău, cartea școlară trebuie să selecteze, din multitudinea problemelor nou apărute în fiecare disciplină științifică, ceea ce este absolut necesar pentru cultura generală care stă la baza viitoarei specializări.

Declarîndu-se de acord cu acest punct de vedere, o serie de profesori s-au ridicat în același timp împotriva tendinței unor autori de a da manualului școlar caracterul de curs universitar, încărcîndu-l cu amănunte care depășesc cerințele culturii generale sau dînd o tratare exagerat de abstractă problemelor prevăzute în programă (așa cum face în unele capitole, de pildă, manualul de literatură română pentru clasa a X-a).

— Se ignorează încă adeseori posibilitățile firești de asimilare ale elevilor, unele probleme fiind tratate astfel încît solicită un mare consum de timp — ne-a spus prof. **Elena Adriana Teodoru**, de la Liceul „Mihail Sadoveanu" din București. Noul manual de fizică pentru clasa a XI-a, bunăoară, deși este superior din punct de vedere științific tuturor manualelor anterioare nu este accesibil elevilor datorită unor neajunsuri de natură metodică. Vă voi da un singur exemplu: fenomenul supraconductibilității este explicat elevilor printr-un alt fenomen, necunoscut încă de ei — fenomenul de inducție. Se semnalează de asemenea, în acest manual, o seamă de inconsecvențe în ce privește introducerea unor calcule moderne: într-o lecție se folosește calculul vectorial, pentru ca în lecțiile următoare să se folosească vechile procedee de calcul. La rîndul lui, și manualul de chimie pentru clasa a XI-a — de altfel foarte valoros din punct de vedere al conținutului științific — este pe alocuri inaccesibil.

— Introducerea în manuale a celor mai noi cuceriri ale științei trebuie să se facă astfel încît să nu încarce acest instrument zilnic de lucru — a fost de părere profesoara **A. Nestorescu** de la Liceul nr. 27 din orașul București.

Cu toate îmbunătățirile din ultimii ani, unele manuale pentru învățămîntul de cultură generală continuă să aibă un caracter descriptiv. Manualele de botanică pentru clasele a V-a și a IX-a, geografia pentru clasa a X-a, aritmeticile pentru clasele a III-a și a IV-a, algebra pentru clasa a XI-a reală, fizica pentru clasa a X-a — ne-au semnalat învățătorii și profesorii cu care am stat de vorbă — suferă de verbalism, au un stil greoi, sînt lipsite de conciziune și claritate, pun un accent mult prea mare pe solicitarea memoriei în dauna solicitării puterii de judecată.

Ilustrația să atragă, să instruiască și să educe

Cum arată cartea pe care o punem în mîna școlarilor — iată o problemă deloc lipsită de interes. Coperțile mohorîte, cenușii, litera mică, neclară, paginația monotonă, ilustrația defectuoasă îl îmbie prea puțin pe copii să lucreze cu cartea — ne-au spus pe bună dreptate pedagogii cu care am stat de vorbă subliniind că aici nu este vorba numai de un aspect formal, ci și de un important element psihologic.

CONSTANTIN RĂDOI

(Continuare în pag. a 3-a)

Istoria patriei — un domeniu preferat al activității extrașcolare

Istoria patriei, unul din obiectele cele mai îndrăgite de elevi, constituie în același timp pentru ei un domeniu preferat al acțiunilor extrașcolare.

Membrii cercului de istorie de la Liceul „Horia, Cloșca și Crișan" din Alba Iulia, de pildă, desfășoară, sub conducerea profesorilor, o activitate vie, cu un conținut deosebit de interesant. Nu de mult, membrii cercului, însoțiți de profesorul de istorie, au pornit într-o excursie pe urmele lui Horia, Cloșca și Crișan și ale lui Avram Iancu. În drumul lor elevii s-au oprit pe meleagurile natale ale acestor eroi ai neamului nostru, vizitînd locuri, monumente și case memoriale, discutînd cu localnicii.

Peste tot pe unde au poposit, elevii au cules un bogat material pe care îl vor folosi atît în activitatea cercului, cît și la lecțiile de istorie.

La rîndul lor, pionierii de la Școala generală nr. 2 din Reghin au ascultat recent o evocare deosebit de interesantă despre viața și activitatea lui Petru Maior, care timp de 20 de ani a trăit în acest oraș. În același timp, în școală a fost organizată o mică expoziție care cuprindea lucrări ale eruditului cărturar, documente, precum și cîteva numere ale revistei „Blajul" în care se vorbește despre activitatea lui. După ce au poposit cu interes în fața paginilor îngălbenite, pionierii au vizitat casa în care a trăit și a creat Petru Maior.

LA CENTENARUL LICEULUI „VASILE ALECSANDRI"

Acad. IORGU IORDAN
vicepreședinte al Academiei Republicii Socialiste România

Împlinirea unui secol de la înființarea acestui liceu îmi oferă prilejul de a evoca atmosfera lui intelectuală de acum 55 de ani și cîteva figuri de profesori care i-au creat atunci faima, pe deplin meritată, de a fi printre școlile fruntașe ale învățămîntului nostru mediu.

Am funcționat, ca profesor suplinitor de limba germană la liceul „Alecsandri", în anul școlar 1912—1913. Galații erau și în vremea aceea un centru orășenesc important al României, datorită, în primul rînd, calității lui de cel mai mare port la Dunăre. Toate cerealele din Moldova (în special grîul) destinate a lua drumul străinătății erau îndreptate spre Galați. Acest fapt contribuia, în largă măsură, la desfășurarea unei însemnate activități economice, care se solda, între altele, cu avantaje materiale pentru anumite categorii de cetățeni, precum și cu dezvoltarea unor ramuri industriale, ceea ce implica, prin forța lucrurilor, existența unei păturii muncitorești numeroase și, amănunt vrednic de subliniat, conștiente de drepturile ei, considerate din punctul de vedere al intereselor de clasă. Datorită importanței lui ca centru al comerțului exterior pe calea apei — cea mai frecvent folosită și în acea vreme — orașul Galați avea un număr de reprezentanți permanenți ai unor firme străine, precum și agenții consulare. Această situație specială îi da un caracter ușor cosmopolit, care, sub diverse aspecte, prezenta avantaje de ordin pur intelectual.

De altfel, preocupări serioase în domeniul vieții literare au existat mereu acolo. În primii ani ai secolului nostru, cunoscutul critic literar Henric Sanielevici, profesor pe atunci la liceul „Alecsandri", a înființat revista „Curentul nou", la care a colaborat, între alții, și G. Ibrăileanu. Un magistrat gălățean (Corneliu Botez), ajutat de cîțiva intelectuali pasionați de literatură (printre ei, avocatul și scriitorul C. Z. Buzdugan), a luat inițiativa, realizată pînă la capăt, de a ridica un bust lui Eminescu. (Dacă nu mă înșeală memoria, acesta a fost primul monument închinat marelui nostru poet). Actuala bibliotecă „V. A. Urechia", cunoscută astăzi în întreaga țară, ființa și în vremea aceea, aș putea spune ca o adevărată raritate într-un oraș care nu era centru universitar.

Această atmosferă prielnică unei vieți culturale mai deosebite își exercita influența și asupra activității desfășurate în cadrul liceului „Alecsandri" (ca și al celorlalte școli medii, destul de numeroase și de variate ca profil, ale orașului). De altminteri, la crearea ei contribuiseră și contribuiau, în continuare, numeroși profesori, unii dintre ei adevărate valori culturale și științifice. Condițiile de viață materială și spirituală pe care le oferea Galații, oraș mare pentru epoca aceea și, din cauzele arătate, superior altora de aceeași mărime din punctul de vedere al confortului, îl plasau, în ce privește alegerea posturilor vacante de profesori secundari, imediat după București, cînd era vorba de numirea tinerilor licențiați reușiți la examenul de capacitate (în ordinea clasificării) sau de transferarea celor numiți mai de mult — asta în cazul persoanelor originare din Muntenia — și imediat după București și Iași, în general vorbind. Atracția Galaților se întemeia și pe rapida legătură feroviară cu capitala țării, avantaj de mare preț pentru profesorii cu preocupări științifice sau literare.

Dintre colegii mei din anul școlar 1912—1913, toți mai în vîrstă decît mine, întrucît eu mă găseam la începutul carierei didactice, mă opresc asupra unora care s-au remarcat atunci prin valoarea lor didactică deosebită, ca și prin întreaga lor personalitate umană, iar parte din ei au ajuns nume cunoscute și apreciate în viața universitară și științifică a țării.

Încep cu directorul: Ion Pivniceru, profesor de matematică, care impunea, înainte de toate, prin marea lui omenie, manifestată în orice împrejurare și față de oricine. Simplitatea, modestia și bunul lui simț puteau servi drept exemplu chiar posesorilor acestor însușiri, ca să nu mai vorbesc de cei care nu le aveau. Mi-amintesc două întîmplări legate de persoana mea, în amîndouă găsindu-mă în conflict profesional cu colegi mai în vîrstă, care se credeau îndreptățiți să mă ia „de sus". Directorul a fost de partea mea, fiindcă a considerat corectă atitudinea mea.

Limba română era reprezentată prin doi profesori excelenți: Const. Damianovici, om de cultură bogată și variată, fost student strălucit al lui Ovid Densusianu, și Grigore Forțu, al cărui patos impresionant sînt convins că făcea pe elevi să înțeleagă și cu inima, poate mai ales cu inima, operele literare supuse analizei.

T. A. Bădărău, naturalist, se distingea în aceeași măsură prin marile sale calități didactice, ca și prin cunoștințele temeinice, ținute la curent cu noutățile în domeniul

(Continuare în pag. a 3-a)

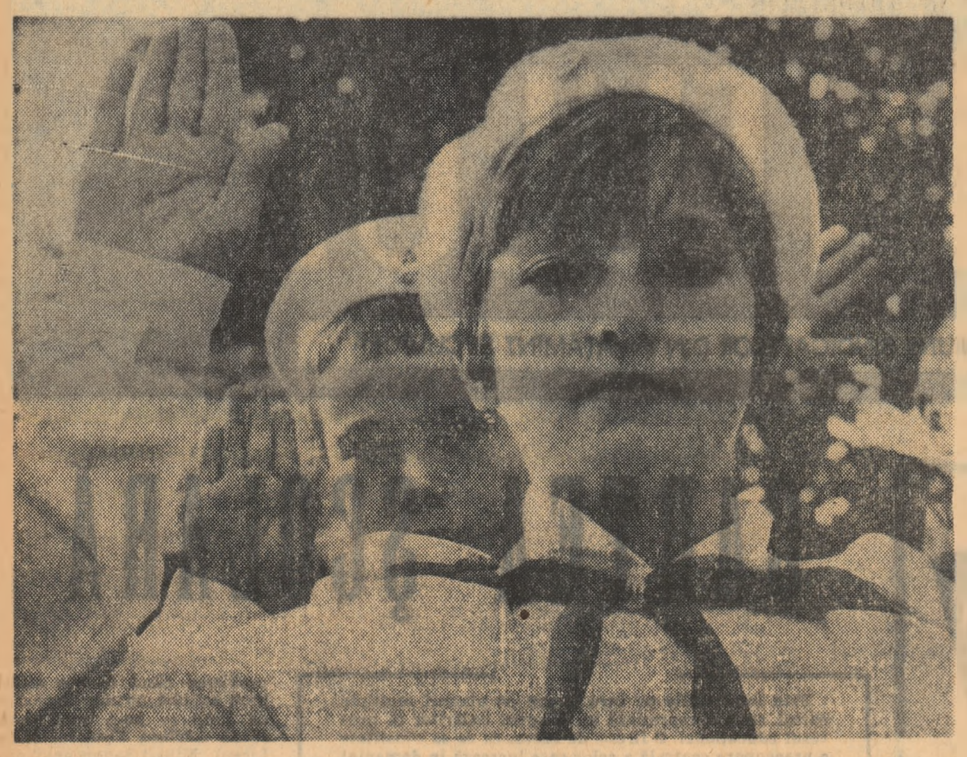

Eficienţa acţiunilor colective

Trecînd în revistă acţiunile educative desfăşurate cu pionierii în cadrul unităţii din şcoala noastră, putem afirma, cu toată convingerea, că s-au obţinut multe rezultate frumoase, că sîntem pe drumul cel bun. Dar analiza acestor acţiuni scoate în evidenţă şi unele aspecte negative care, dacă nu ar fi combătute, ar putea umbri rezultatele viitoare.

Din dorinţa de a realiza la nivelul detaşamentelor cît mai multe acţiuni pioniereşti, s-a pus un accent mult prea mare pe caracterul lor extensiv în detrimentul celui intensiv. Din cauza aceasta unele activităţi n-au avut o eficienţă prea mare; în schimb, au dus la supraîncărcarea celor care le-au pregătit. Aşa s-a întîmplat, bunăoară, cu nenumăratele repetiţii corale sau cu pregătirile pentru concursurile cultural-artistice ori sportive organizate pe raion, care au afectat uneori desfăşurarea normală a lecţiilor, deoarece unii pionieri lipseau de la anumite ore sau cereau să fie scutiţi de verificarea cunoştinţelor pentru că nu avuseseră timp suficient de pregătire. Şi cum calitatea a fost destul de des sacrificată în folosul cantităţii, rezultatul acestor repetiţii n-a fost întotdeauna strălucit. Mult timp s-au întrecut „cei mai buni recitatori", „cei mai buni dansatori", sau „cele mai bune formaţii de cor", şi totuşi în detaşamentele respective pionierii nu ştiau să recite, nu ştiau să danseze, nu ştiau să cînte un marş pionieresc sau un cîntec de drumeţie. În privinţa cîntecelor, o parte de vină revine şi programelor de muzică pentru clasele I—VIII, care şi-au sporit nespus de mult pretenţiile asupra cunoştinţelor teoretice în detrimentul celor practice. La rîndul lor, manualele de muzică folosesc pentru exemplificări fragmente de melodii pe care elevii nu le pot folosi decît rare ori în acţiunile lor extraşcolare.

Organizaţia de pionieri creează multe posibilităţi de a se intensifica şi lărgi acţiunile colective. Dar pentru ca acestea să fie bogate în conţinut şi să îmbrace forme atractive este neapărat necesară o îndrumare care să ţină seama de specificul detaşamentului respectiv, de obiectivele concrete ale muncii educative în rîndurile membrilor lui. Nu întotdeauna însă acţiunile pioniereşti sînt strîns legate de problemele specifice colectivului care le-a pregătit. Analizînd cîteva planuri de muncă, nu e greu să constaţi că majoritatea acestor acţiuni au pus accentul numai pe unele aspecte, că au un caracter unilateral. În unele detaşamente, de pildă, s-a insistat îndeosebi asupra aspectului instructiv al acţiunilor, pe cînd în alteie a primat aspectul recreativ, fără să se realizeze îmbinarea lor. Or, o asemenea îmbinare se poate obţine destul de lesne. Bunăoară, într-un detaşament unde se cer dezvoltate deprinderile de muncă intelectuală este indicată organizarea unor şezători literar-ştiinţifice fără mari pretenţii organizatorice, dar cu un bogat conţinut instructiv. Îndrumaţi de comandantul detaşamentului şi ajutaţi de profesorii de specialitate, pionierii pot prezenta ghicitori, anecdote, exerciţii-joc, glume, unele întrebări fulger. Toate acestea, atrăgîndu-i pe şcolari, le dezvoltă în acelaşi timp agerimea minţii, le îmbogăţesc cunoştinţele, le stimulează interesul pentru studiu. În alt detaşament se poate organiza „o seară de poezie" la care pionierii vor citi sau vor recita versuri dintr-un anumit scriitor sau pe o anumită temă.

Sînt de asemenea plăcute jocurile geografice care dezvoltă spiritul de observaţie şi puterea de orientare, unele jocuri de atenţie, concursurile de desene cu cretă colorată etc. Cîteva asemenea acţiuni organizate recent la şcoala noastră, în timpul liber al pionierilor şi şcolarilor, s-au dovedit a fi foarte atractive. Ele nu au cerut prea mult timp de pregătire, nici cheltuieli prea mari. În schimb, au antrenat mulţi pionieri, cultivîndu-le îndemînarea şi învăţîndu-i să folosească util timpul liber. Nu titlurile pompoase, ca „medalion", „simpozion", „evocare", „preludiu" stimulează interesul copiilor, ci participarea lor directă la realizarea acţiunii, care poate fi mai amplă sau mai restrînsă în funcţie de posibilităţile fiecărui detaşament.

Îmbogăţirea conţinutului acţiunilor colective prilejuieşte comandanţilor de detaşamente posibilitatea de a descoperi pe copiii cu înclinaţii deosebite într-un anumit domeniu. În cadrul acestor acţiuni se creează cel mai bun climat pentru încurajarea şi afirmarea însuşirilor individuale, a iniţiativelor personale, a spiritului creator. Sînt însă comandanţi de detaşamente care nu-şi adîncesc observaţiile asupra particularităţilor individuale ale pionierilor fie din cauză că îşi ocupă timpul cu probleme organizatorice, fie că nu stăpînesc îndeajuns cunoştinţele de psihologie a copiilor. Ei au nevoie de îndrumări metodice în această privinţă, dar pînă acum nu s-a observat o preocupare deosebită în acest sens din partea celor care coordonează activitatea pionierească pe plan raional sau orăşenesc.

Posibilităţi ample de îmbogăţire a muncii pionierilor creează în prezent pregătirea concursurilor literare, de artă plastică şi de fotografii artistice, precum şi a Festivalului cultural artistic, organizate de către Consiliul Naţional al Organizaţiei Pionierilor. Prin modul în care este concepută organizarea şi desfăşurarea lor aceste acţiuni vor antrena masa de pionieri şi şcolari la o activitate atractivă şi interesantă, care nu va solicita timp şi eforturi deosebite, dar va stimula aptitudinile, capacitatea creatoare a pionierilor.

ELENA POPESCU BRÎNZAN
director adjunct al
Şcolii generale nr. 156
Bucureşti

Lecţii la muzeu

Conceput şi organizat pe baze ştiinţifice, Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mişcării revoluţionare şi democratice din România facilitează studierea unor documente deosebit de valoroase privind cele mai importante momente ale istoriei poporului nostru. Elevii, însoţiţi de profesori, vizitează adeseori muzeul fie pentru mai buna înţelegere a unei perioade istorice studiate, fie pentru recapitularea materiei în perioadele de teze, fie cu ocazia unor aniversări. În preajma concursului de admitere în clasa a IX-a sau a examenului de bacalaureat numeroşi elevi poposesc îndelung în sălile muzeului pentru a-şi aprofunda şi consolida cunoştinţele. Numai în trimestrul al III-lea al anului şcolar trecut muzeul a fost vizitat de peste 19 000 de elevi.

Vizitarea muzeului este recomandabilă în special în legătură cu acele lecţii care, prin structura lor specifică, solicită utilizarea unor mijloace de concretizare şi a căror fixare este mai eficientă dacă se realizează pe baza exponatelor aflate aici. Aşa, de pildă, pentru lecţia privitoare la marea răscoală ţărănească din 1907, profesorul de istorie va găsi în muzeu grafice, fotografii şi documente originale în legătură cu cauzele care au determinat izbucnirea răscoalei, cu desfăşurarea ei, cu întinderea acesteia în întreaga ţară. Vorbind elevilor de cruzimea cu care a fost reprimată răscoala, profesorul va putea să le arate acestora, între altele, circulara dată de ministrul de interne, Ion I. C. Brătianu, prin care se ordona să se tragă asupra ţăranilor răsculaţi.

Numeroase documente existente în muzeu pot fi folosite la predarea temei „Creşterea avîntului revoluţionar în România la sfîrşitul primului război mondial". Se ştie că în şirul puternicelor acţiuni revoluţionare care au avut loc în perioada respectivă un loc important îl ocupă luptele de la 13 decembrie 1918. În legătură cu desfăşurarea acestor lupte se găseşte în muzeu, printre altele, pajura unui steag muncitoresc pe care un participant la manifestaţia din Piaţa Teatrului Naţional, a ascuns-o ani de-a rîndul, pentru a nu cădea în mîinile Siguranţei. În anii puterii populare el a dăruit această pajură muzeului. Prin astfel de exponate, o dată cu îmbogăţirea cunoştinţelor de istorie vizitarea muzeului contribuie şi la dezvoltarea sentimentelor patriotice ale elevilor, la formarea lor ca oameni devotaţi partidului şi patriei noastre socialiste, recunoscători celor care, secole de-a rîndul, au luptat şi s-au jertfit pentru patrie.

Vizitarea muzeului constituie de asemenea un izvor de inspiraţie pentru alcătuirea tematicii orelor de dirigenţie, pentru aniversarea unor evenimente importante din istoria patriei etc. De multe ori poţi întîlni la muzeu clase întregi de elevi care vin să privească exponatele referitoare la crearea P.C.R., la eroicele lupte ale ceferiştilor şi petroliştilor din ianuarie-februarie 1933, la pregătirea şi desfăşurarea insurecţiei naţionale antifasciste din august 1944, la proclamarea Republicii, la Congresul al IX-lea al P.C.R. etc.

Deosebit de importantă pentru ridicarea eficacităţii lecţiilor de istorie, precum şi a unor ore de dirigenţie, este vizionarea acelei părţi a muzeului care cuprinde materiale privind realizările din anii noştri. Unul dintre profesorii de istorie care au vizitat recent muzeul ne mărturisea că elevilor săi din clasa a XI-a le-a fost de un real folos vizitarea acestei secţii a muzeului pentru studiul capitolului privind orînduirea socialistă. Aici sînt prezentate într-adevăr, într-o formă sintetizată şi extrem de sugestivă, principalele înfăptuiri obţinute, sub conducerea partidului, de către întregul nostru popor în măreaţa operă de construcţie a socialismului şi de desăvîrşire a construcţiei socialiste. Pot fi văzute astfel documente, fotografii, date, grafice, machete, panouri mari înfăţişînd combinate industriale moderne, hărţi luminoase care redau dezvoltarea armonioasă, multilaterală, a întregii economii naţionale, exponate care înfăţişează dezvoltarea agriculturii socialiste, imagini ale noilor oraşe, imagini din activitatea cultural-ştiinţifică.

Prin toate acestea, Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mişcării revoluţionare şi democratice din România contribuie la întărirea convingerilor patriotice ale elevilor, la înarmarea lor cu concepţia ştiinţifică despre dezvoltarea societăţii.

ELISABETA IONIŢĂ
lector la Muzeul de istorie a Partidului Comunist a mişcării revoluţionare şi democratice din România

Accesibilitatea predării economiei politice

Adeseori, la cercurile pedagogice, în comisiile metodice şi cu alte prilejuri cînd profesorii de specialitate discută probleme privind predarea economiei politice se aud voci care explică unele neajunsuri ale însuşirii acestei discipline prin gradul ei sporit de dificultate. Este adevărat că noţiunile de economie politică prezintă un mare coeficient de abstractizare. Să fie însă aceasta cauza neajunsurilor amintite? Pe baza unei îndelungate experienţe la catedră putem da un categoric răspuns negativ. Considerăm, în schimb, că nivelul însuşirii cunoştinţelor de economie politică se află în raport direct cu capacitatea profesorului de a le face accesibile. Lucrul nu este usor dacă avem în vedere faptul că pînă la studierea economiei politice elevii au studiat în mai mare măsură fenomene ale naturii decît fenomene sociale, că fenomenele şi legile economice nu sînt simple. De exemplu, în formarea noţiunilor economice nu se poate merge întotdeauna de la simplu la complex, aşa cum se procedează în matematică, unde de la noţiunile cele mai simple ale aritmetică pe care elevul şi le însuşeşte în primii ani de şcoală se ajunge, în ultimele clase ale liceului, la noţiuni complexe de algebră superioară. În precarea economiei politice adeseori nu poţi „simplifica", nu poţi face scheme. De asemenea, şi gradul de însuşire al cunoştinţelor de către elevi se verifică alei mai greu decît la matematică, fizică, chimie, unde verificarea se realizează cu uşurinţă pe calea rezolvării problemelor.

Pentru a învinge aceste dificultăţi trebuie să ţinem seama de faptul că învăţarea, ca proces al gîndirii, presupune desprinderea esenţialului din obiectele şi fenomenele realităţii şi că ea se realizează prin legarea adecvată a noilor cunoştinţe de cunoştinţele însuşite anterior. Pornind de la aceste principii generale, la fiecare lecţie este bine să selectăm cunoştinţele pe care le predăm nu numai în funcţie de subiectul lecţiei respective, ci şi de măsura în care ele se vor putea fi utile la o temă pe care o vom preda mai tîrziu. Cu alte cuvinte, ne preocupăm nu numai de „dificultăţile prezente, ci şi de cele viitoare, pregătindu-ne din timp să le prevenim. Aşa, de exemplu, la lecţia „Rata plusvalorii. Căile de sporire a acesteia", vorbind despre plusvaloarea suplimentară, putem insista asupra faptului că plusvaloarea suplimentară stimulează pe de o parte dezvoltarea forţelor de producţie, dar pe de altă parte frînează extinderea progresului tehnic. Aceasta ne va ajuta ca, atunci cînd ne vom referi la problemele capitalismului contemporan, să uşurăm înţelegerea de către elevi a caracterului contradictoriu al unor fenomene economice din ţările capitaliste occidentale. Ei îşi vor putea da astfel mai bine seama de faptul că în capitalismul contemporan, paralel cu tendinţa de dezvoltare a tehnicii, mecanismul intern al economiei creează în mod inevitabil şi o tendinţă contrară, de frînare a acesteia, şi că dialectica dezvoltării este de asa natură încît o serie de factori acţionează în acelaşi timp în sensuri contrarii. Un asemenea factor îl constituie dominaţia monopolurilor care acţionează multilateral şi contradictoriu, fiind în acelaşi timp şi factor de dezvoltare şi factor de frînare a forţelor de producţie şi a progresului tehnic. De aceea, cînd le vorbim elevilor despre plusvaloarea suplimentară este bine să insistăm asupra influenţei contradictorii pe care o are aceasta asupra dezvoltării forţelor de producţie, asupra diferenţierii capitalului în capital constant şi capital variabil, împărţire făcută pentru prima oară de Marx şi care arată care parte a capitalului produce plusvaloarea. De asemenea, la studiul plusvalorii relative putem arăta că aceasta este legată de munca concretă pentru că presupune schimbări în modul în care se desfăşoară procesul de producţie, respectiv reducerea timpului de muncă necesar prin perfecţionarea mijloacelor de producţie şi creşterea productivităţii muncii, care duce la ieftinirea bunurilor de consum folosite de muncitori. În acest fel elevii sesizează multiplele legături între fenomenele economiei capitaliste şi totodată îşi consolidează cunoştinţele despre dublul caracter al muncii întruchipate în marfă.

Noţiunile studiate la economia politică devin mai accesibile pentru elevi şi prin corelare cu cunoştinţele dobîndite la alte discipline. De exemplu, la lecţia în care vorbim de rare faptul că forţa de muncă este o marfă deosebită şi despre procesul de acumulare primitivă a capitalului putem folosi cunoştinţele pe care elevii le-au dobîndit la istorie cu privire la deposedarea prin violenţă a mijloacelor de producţie. În legătură cu problemele privitoare la dezvoltarea bazei tehnice materiale a socialismului în ţara noastră este bine să ne referim la cunoştinţele pe care elevii le-au dobîndit la geografie, la fizică şi chimie cu privire la îmbunătăţirea repartiţiei teritoriale a forţelor de producţie pe cuprinsul ţării noastre. Multe probleme de economie politică pot deveni mai accesibile şi atunci cînd facem referiri la literatura beletristică cunoscută de elevi.

Un alt mijloc pe care îl considerăm util pentru sporirea accesibilităţii predării îl constituie îmbinarea explicaţiei teoretice cu exemplificarea practică, deosebit de importantă îndeosebi pentru înarmarea elevilor cu cunoaşterea politicii creatoare a Partidului Comunist Român, a experienţei ţării noastre în construcţia socialismului. Pentru a realiza în predare unitatea dintre teorie şi practică este neapărat necesar să fundamentăm lecţiile noastre pe studiul temeinic al documentelor de partid, al ideilor călăuzitoare ale acestora. În felul acesta vom reuşi să-i facem pe elevi să înţeleagă rolul conducător al partidului ca factor hotărîtor al desfăşurării victorioase a construcţiei socialiste şi îi vom ajuta să devină cetăţeni conştienţi de locul şi misiunea lor în societate, promotori consecvenţi ai noului, adversari ai oricăror tendinţe conservatoare, dogmatice. Folosind exemple pe care elevii le cunosc din presă, de la radio şi televiziune, din vizitele pe care le fac în întreprinderi, la expoziţii, din excursii etc. vom căuta să ne convingem dacă ei înţeleg principalele evenimente interne şi internaţionale, dacă sînt în stare să facă legătura între cunoştinţele teoretice predate în lecţii şi aplicarea lor în viaţă. Elevii se conving astfel de caracterul ştiinţific creator al politicii partidului nostru, de necesitatea perfecţionării continue a conducerii întregului proces de dezvoltare a societăţii, a îmbunătăţirii continue a dirijării planificate a economiei naţionale, pe baza analizei atente a condiţiilor concrete social-istorice, a cerinţelor legilor obiective ale socialismului, a atragerii largi a maselor la procesul creaţiei conştiente. Formarea la elevi a unor asemenea convingeri are o mare însemnătate educativă.

Fără îndoială că mijloacele folosite pentru a creşte accesibilitatea lecţiilor de economie politică şi prin aceasta eficienta lor sînt numeroase. În cele de mai sus ne-am ocupat numai de cîteva din ele. Rezultatele obţinute prin predarea economiei politice depind de munca, priceperea şi pasiunea pe care fiecare profesor le depun în activitatea sa. Pentru „succesul predării economiei politice profesorii trebuie să aibă mereu în vedere faptul că Partidul Comunist Român dinamizează gîndirea social-politică din ţara noastră şi cere tuturor celor ce lucrează în domeniul ştiinţelor sociale să lichideze formele anchilozate, şablonarde ale activităţii teoretice, să se ferească de aprecieri simpliste care nu sînt de natură să ajute la înţelegerea complexităţii fenomenelor, să facă să dispară înlocuirea analizei ştiinţifice a fenomenelor sociale actuale cu repetarea mecanică a unor teze depăşite sau infirmate de viaţă. Aşa cum arată tovarăşul Nicolae Ceausescu, secretar general al C.C. al P.C.R., în articolul „Rolul conducător al partidului în etapa desăvîrşirii construcţiei socialismului", „viaţa trebuie cunoscută în toată complexitatea ei, uneori contradictorie, pentru a avea o imagine ştiinţifică exactă asupra fenomenelor şi tendinţelor ce caracterizează stadiul în care se găseşte la un moment dat dezvoltarea societăţii pentru a fixa etapa respectivă şi modul corespunzător de acţionare".

Prof. LUIZA RĂICAN
prof. NORBERT GOLDHAMER

FOILETON

Autoritatea pumnului

Cu cîtva timp în urmă, în numărul 918 al gazetei noastre, semnalam isprăvile unui redutabil boxer — pedagogul Alecu Mircea — care obişnuia să-şi exerseze directele în fălcile plăpînzilor săi parteneri: elevii Centrului şcolar profesional de construcţii-montaj din Bucureşti. A sunat gongul! De curînd am primit la redacţie şi decizia dată de arbitru. Prodigiosul pugilist a fost sancţionat pentru lovituri nepermise... de regulamentul şcolar. Un prim avertisment înainte de descalificare. Sperăm ca meciul să se fi încheiat.

Dar iată că aflăm (cu regret) despre alţi luptători tari şi mari care-şi verifică forţa muşchilor sub acoperămîntul şcolii. De data asta s-ar părea că este vorba de „catch" — un aşa-zis sport în care, ca să-şi doboare adversarul, partenerii pot acţiona oricum: se pot apuca de gît, îşi pot răsuci mîinile, îşi pot sfîşia hainele. Confruntările acestea, chiar şi cînd se desfăşoară în săli de sport special amenajate, cu un public extaziat după senzaţii tari, lasă un gust amar, o stranie imagine a unor spectacole de pe vremea troglodiţilor. Ce este mai rău este că în cazul nostru protagoniştii acestui lamentabil spectacol au fost cadre didactice — oameni cu studii superioare, cu pregătire pedagogică, din partea cărora ne aşteptam... Ce să mai vorbim!

Prof. Ivan Vitizov, directorul Şcolii generale din comuna Sarighiol de Deal, raionul Istria, a socotit că este cazul să-şi impună autoritatea de conducător cu ajutorul forţei fizice. Întîia victimă: o tînără profesoară de limba română, aflată în primul său an de învăţămînt.

În ziua cu pricina directorul tuna şi fulgera. Îi merseseră probabil treburile prost. Ce-i însă sigur este că i-a mers ceasul prost. Arăta că toţi profesorii au întîrziat... aproape două minute. Nici ceasul profesorului de serviciu (care nu arăta această întîrziere) n-a putut să-l înduplece. Hotărîrea a fost luată într-o fracţiune de secundă:

— Se suspendă cursurile! Copii, plecaţi acasă!

În cancelarie, consternare. Vocea tunătoare a directorului continuă:

— Vă tai o zi din salariu!...

— De ce? Îndrăzneşte să întrebe profesoara de limba română.

— Ieşi afară!

Furtuna se dezlănţuise. Înjurăile la adresa profesoarei curgeau în avalanşă. Şi cum aceasta a ripostat, a urmat trecerea la atac. Inegală luptă! Victima este înşfăcată de guler şi împinsă spre ieşire. Este necesară intervenţia altor profesori şi a surorii directorului pentru a... linişti spiritele. (Ce expresie delicată!) Elevii care tocmai treceau, în drum spre casă, prin dreptul cancelariei, au fost martorii unui spectacol de neuitat. Ce impresie va fi lăsat în memoria lor această partidă este uşor de presupus...

Nu ştim dacă, după această acerbă demonstraţie de forţă şi de autoritate, directorul va culege roadele pe care le-a vrut. Îl vor asculta mai mult profesorii? Îl vor respecta mai mult elevii? Deocamdată ştim că, reacţionînd prompt, secţia raională de învăţămînt l-a propus spre sancţionare.

Un premiu cuvenit pentru aşa victorie sportivă!

AL. I. VLADIMIR
(după o scrisoare primită de la Gh. Dascălu)

Între cantitate şi calitate

M-am întîlnit zilele trecute cu un coleg de breaslă. Venea tocmai de la o „interasistenţă" şi era profund impresionat.

— Profesorul la o căreia lecţie am asistat — mi-o spus el — a reuşit să facă într-o oră, la clasa a IX-a, 34 de exerciţii de descompunere în factori. Lucrau elevii cu o dexteritate uimitoare, era o încîntare! Şi în virtuozitatea unei clase întregi se străvedea „virtuozitatea unuia singur: a profesorului. S-au perindat două elevi la tablă. Două elevi s-au întors în bancă notaţi în catalog! Chiar pentru o lecţie de exerciţii este o cifră record. Am rămas dezamăgit de mine şi am început să-mi caut scuze. N-am găsit decît unele foarte fragile, ca de pildă că media minimă la examenul de admitere în liceul unde funcţionează acest profesor a fost mai mare decît la liceul meu, că... Am renunţat să merg mai departe pe acest teren facil, argumentele nesatisfăcîndu-mă. Constatam că în medie ascult cam doi elevi pe oră, că bat pasul pe loc cu patru exerciţii pe lecţie, că undeva timpul preţios îmi trece ca apa printre degete şi că nu reuşesc să descopăr nici măcar secretul de fabricaţie al altora. Două elevi să-ţi lucreze perfect! Nici în visul meu nu reuşisem asta!... Adică, ia stai. Socotind pe degete, am şi eu în clasa mea opt elevi cu note între 8 şi 10. Dacă îi ascult numai pe ei... Dar eu îi ascult oare (cînd asistă cineva la lecţie) numai pe ei? Oricum: 34 de exerciţii pe oră, chiar dacă sînt simple, e enorm!.

Deodată, însă, colegul meu reveni asupra gîndului său:

— Cum „chiar simple"? Dacă sînt simple, de ce am nevoie de 34? De-ajuns două sau trei — şi gata, în rest îmi rămîne timp să fac alte exerciţii, mai grele... Vezi, tot mie îmi rămîne timp, nu lui! Şi mă văitam că nu-mi ajunge! Îmi ajunge să fac, pe lîngă cele trei exerciţii simple, unul mai greu (deci, în total, tot patru!) şi, chiar, şi puţină teorie. Pentru că, la matematici, fără teorie nu se poate! Dar nu se poate nici fără exerciţii. Asta e drept!... Dar ce realizez — a reluat el firul autointrebărilor — dacă îmi fac elevii 34 de exerciţii? Dacă fac atît de multe, înseamnă că le fac cu mare uşurinţă. Şi dacă le fac atît de uşor de ce să le mai facă?

I-am spus că am citit de curînd părerile unui distins metodician care considera că nu se pot numi probleme de matematică acele enunţuri care nu pun întrebări noi. Pentru el, noţiunea de „probleme tip" era un nonsens. Problema este problemă cîtă vreme nu se rezolvă ca altele pe care le-ai mai făcut şi cîtă vreme implică o căutare. Deci, problemo trebuie să pună o problemă!

— Drept este că e nevoie şi de exerciţii ca să se creeze deprinderi — a continuat colegul meu. Dar dacă deprinderea este formată, de ce să mai facem şi alte exerciţii? Deprinderea se capătă cu încă un exerciţiu, cel mult două, asemănătoare cu cel care a creat o dificultate. Restul.

— Ştii — l-am făcut atent — se poate replica: dacă se fac în clasă mai multe exerciţii, probabilitatea de a le uita este mai mică şi calculul devine un reflex.

— Da, numai că e un reflex atît de puternic, încît elimină de multe ori suportul raţional pe care a fost construit. Elevii ştiu să treacă un monom dintr-o parte în cealaltă o unei ecuaţii, dar pînă în clasa a X-a uită că această operaţie este o scădere sau o adunare în ambii membri ai ecuaţiei! Cunosc formula de rezolvare a ecuaţiei complete de gradul doi, dar nu mai ştiu cum s-a ajuns la ea. Fireşte, nimeni nu poate pretinde să se reia la fiecare ecuaţie demonstraţia cu separarea pătratelor şi, întrucît există un algoritm, matematica însăşi cere ca el să fie manevrat. Da, dar matematica ne învaţă şi să căutăm algoritmul, nu numai să-l folosim.

— Nici eu nu explic la fiecare ecuaţie de gradul doi metoda din care am dedus formula, şi elevii mei uită la un anumit moment cum s-a stabilit această formulă. Există însă o măsură în toate şi un număr prea mare de exerciţii poate duce la separarea deprinderii de suportul ei logic initial. Or, tocmai acest lucru trebuie să-l evităm.

Lecţiile cu exerciţii de tipul celei la care a asistat colegul meu sînt, desigur, spectaculoase pentru cel care le urmăreşte. Mai prezintă şi avantaiul că spectatorul poate să aprecieze nivelul vîrfurilor. Dar numai atît! Mă supără „reţeta" acestui spectacol şi lipsa lui de spontaneitate.

CONSTANTIN OTTESCU

Modelul la clasele mici

În predarea cunoștințelor la clasele I—IV, modelele se folosesc pe scară largă. Toate definițiile, regulile, diversele procedee de lucru sînt, pentru elevii de vîrstă școlară mică, modele. Ele se referă atît la scheme ale gîndirii logice (cum ar fi de exemplu definiția unei categorii gramaticale, regula aplicată la un anumit procedeu de calcul, proprietățile unui corp, relațiile dintre fenomene etc.), cît și la diverse deprinderi (de exemplu ordine- scrierii semnelor grafice în componența literei „A", etapele efectuării împărțirii în scris etc.).

Necesitatea folosirii modelelor la clasele mici este impusă de faptul că experiența de viață a copiilor este redusă, că bagajul lor de cunoștințe și, deci, posibilitățile de asociere și disociere sînt limitate, iar schemele logice ale gîndirii în plin proces de dezvoltare. Modelul reprezintă deci pentru școlarul mic un act de adaptare a gîndirii la cerințele dezvoltării. Din acest punct de vedere modelul este o necesitate și un element de progres în dezvoltarea gîndirii și în procesul asimilării cunoștințelor. Avînd în vedere ponderea mare a modelului în dezvoltarea gîndirii conceptuale a școlarului mic, el trebuie ales și folosit astfel încît să răspundă unor cerințe impuse de necesitățile psihologice ale actului învățării.

Este cunoscut faptul că în gîndirea școlarului din clasele I—IV predomină elementele concrete. Modelul oferit trebuie să-l ajute să se desprindă de formele obiectuale, apropiindu-se de cele conceptuale. Modelul, ca formă generalizată, se bazează pe cazurile particulare analizate și decurge din ele. Datorită atît volumului limitat de cunoștințe, cît și posibilităților limitate de analiză și sinteză, la școlarii din primele clase se manifestă frecvent tendința de a generaliza pe cazuri particulare. De pildă, dacă pentru definiția subiectului toate cazurile prezentate vor cuprinde subiectul la început, modelul (alcătuirea propozițiilor) nu va include și cazurile cînd subiectul nu este la începutul propoziției. Sau, dacă toate subiectele au fost exprimate prin substantive, modelul se va forma pe această bază, deși acesta reprezintă un caz particular. De aici confuzia frecventă între subiect și substantiv. Generalizări pe cazuri particulare au loc și atunci cînd este vorba de atribut și complement. De aici neconcordanța între model și topica posibilă a propoziției. De asemenea, în formarea noțiunii de triunghi, modelul format prin prezentarea cazurilor particulare nu corespunde realității dacă, așa cum se întîmplă uneori, se prezintă numai triunghiuri isoscele. Aceasta se poate constata din faptul că, dacă li se cere elevilor să deseneze un triunghi, desenează un triunghi isoscel, de obicei cu latura neegală în jos.

Modelul reprezintă o formă superioară de generalizare la care școlarii mici ajung parcurgînd un anumit drum. Dezvoltarea capacității de analiză și sinteză reprezintă o sarcină principală în primele clase, întrucît aceste operații ale gîndirii stau la baza proceselor de abstractizare și generalizare. Etapele principale pe care le parcurge gîndirea copilului pentru a ajunge la model sînt: percepere, de preferință nemijlocită, treapta intermediară de operare cu imagini și treapta generalizării. De pildă, pentru a forma algoritmul $2 + 1 = 3$ se lucrează mai întîi cu obiecte, apoi cu imagini, trecîndu-se abia după aceasta la generalizare.

În practica didactică nu se stăruie întotdeauna suficient asupra operării cu imagini, iar uneori se trece chiar de-a dreptul de la treapta intuitivă la cea abstractă. Or, lucrul acesta este posibil numai după ce elevii s-au familiarizat cu tehnica însușirii unui anumit sistem de noțiuni. Reproducerea, de multe ori corectă a modelului, lasă impresia unei însușiri conștiente. Totuși, se constată că este nevoie de multe repetări și atunci se recurge la numeroase reveniri. Cu alte cuvinte, se insistă mult pe etapa consolidării. De fapt, însă, se încearcă consolidarea unor elemente însușite mecanic, ceea ce nu prezintă garanția trăiniciei cunoștințelor. De aici necesitatea să se pună accentul pe etapa anterioară generalizării, adică pe etapa prezentării modelului. Acest lucru se realizează în lecțiile de pregătire (la gramatică, la aritmetică) în care nu se formulează generalizări, ci se observă materialul faptic, reținîndu-se elementele necesare generalizărilor.

La vîrsta școlară mică gradul de generalizare a modelelor și, în același timp, al complexității lor se realizează treptat. De exemplu, noțiunea de substantiv este recunoscută la început numai în numele de ființe și lucruri, mai ușor perceptibile. Treptat ea se completează cu alte elemente definitorii. Aceasta implică pentru învățător obligația de a cunoaște în orice etapă reprezentarea modelului, pentru a putea realiza asocierea elementului nou la elementele însușite anterior. Greutățile întîmpinate de elevi în unele cazuri se datoresc faptului că uneori nu se reactualizează în prealabil modelul la nivelul de generalizare însușit, pentru a se prezenta abia apoi elementul nou, așa cum impune organizarea concentrică a materialului de predat.

Modelul poate să reprezinte o relație de o anumită frecvență între fapte, fenomene sau mărimi. Școlarii mici nu sesizează ușor ceea ce este constant în relațiile din cazurile particulare întîlnite. De pildă ei cunosc cauzele răscoalelor țărănești, dar nu determină elementele care au determinat această formă a luptei de clasă. În prima parte a anului școlar la clasa I ei nu sesizează că adăugarea sau reunirea a două sau mai multe mulțimi duce la mărirea mulțimii, iar luarea la micșorare. Există și alte relații care nu sînt recunoscute, deși au fost predate. De exemplu, elevii știu să afle un termen necunoscut al adunării, deci cunosc această relație, dar n-o recunosc în cazul unei probleme care se rezolvă prin aplicarea acestei relații. De aici necesitatea ca aceste relații stabilite prin inducție (analiza unor exemple) să fie recunoscute în cazurile particulare întîlnite. Aceasta contribuie la formarea algoritmilor, iar din punct de vedere psihologic, la formarea capacității de generalizare a relațiilor respective.

În procesul formării deprinderilor avem de-a face, în unele cazuri, cu combinarea unor modele din care rezultă altele noi. Este vorba, deci, de o restructurare necontenită a modelelor. Scrierea literei „a" nu reprezintă decît o restructurare a trei modele însușite anterior. Adunarea de tipul 240 + 320 este o restructurare a trei modele cunoscute: adunarea sutelor (200 + 300), adunarea zecilor (40 + 20) și adunarea sutelor cu zecile (500 + 60). Noul caz de adunare fiind o restructurare a unor modele cunoscute, impune necesitatea ca în partea pregătitoare să se reactualizeze procedeele predate, iar demonstrația să se bazeze tocmai pe acestea, cele trei procedee fiind reunite într-un procedeu nou. Uneori, în practica didactică se pornește de la descompunere, ceea ce nu corespunde cerințelor impuse de structurarea unor modele cunoscute, întrucît procesul apare discontinuu, cînd, în realitate, avem de a face cu un proces continuu. Aceste observații reflectate în exemplul dat sînt valabile și pentru alte procedee de calcul și, în general, pentru procesul de formare a deprinderilor.

Modelul poate fi conceput la diferite nivele de generalizare și complexitate. De exemplu, elevii din clasa I înțeleg într-un anumit fel noțiunea de propoziție, diferit de elevii din clasa a II-a, și aceștia diferit de elevii din clasele a III-a și a IV-a. Rezultă că în procesul de însușire a cunoștințelor modelul nu poate fi privit static, ci în perspectiva perfecționării, impusă de însăși dezvoltarea psihofizică a elevilor.

GH. SIRETEANU
Învățător emerit, Iași

Ședință de lucru la Ministerul Învățămîntului

În ziua de 21 noiembrie a.c. a avut loc o ședință de lucru cu șefii secțiilor de învățămînt regionale și inspectorii care răspund de munca educativă în cadrul secțiilor respective. La ședință au luat parte prof. univ. Miron Constantinescu și prof. univ. Costin Nădejde, adjuncți ai ministrului învățămîntului, V. Morea, adjunct de șef de secție la C.C. al P.C.R., Floarea Ispas, secretar al C.C. al U.T.C., Elena Poparad, vicepreședinte al Consiliului Național al Organizației Pionierilor. Au fost de față directori generali, directori și inspectori din Ministerul Învățămîntului, reprezentanți ai Uniunii Generale a Sindicatelor și ai O.N.T.

În prima parte a ședinței a fost prezentat planul comun al Ministerului Învățămîntului, C.C. al U.T.C. și Consiliului Național al Organizației Pionierilor cu privire la organizarea vacanței de iarnă a pionierilor și școlarilor din școlile de cultură generală, licee, școli profesionale și tehnice. Planul prevede măsuri în legătură cu organizarea și desfășurarea activității în taberele de odihnă și sportive organizate pentru elevi și pionieri, cu desfășurarea excursiilor și a drumețiilor, a festivităților închinate zilei de 30 decembrie, precum și sărbătoririi anului nou.

În continuarea ședinței au fost puse în discuție unele probleme privind planul de școlarizare și rețeaua școlilor din învățămîntul general, liceal, profesional, tehnic și de specialitate.

La centenarul Liceului „Vasile Alecsandri"

(Urmare din pag. 1)

specialității sale. Era colaborator activ al revistei „Viața românească", unde publica, destul de regulat, articole de înaltă ținută științifică pentru intelectualii cu altă pregătire, dar curioși să se informeze despre diverse probleme de zoologie și botanică. Cu capacitatea și pregătirea lui, putea, în condiții de lucru mai favorabile, să ajungă profesor universitar, la fel cu colegii săi pe care urmează să-i amintesc chiar acum.

Este vorba de N. Abramescu, numit profesor la o catedră de Matematică a Universității din Cluj imediat după crearea ei (1919), și de Florian Ștefănescu-Goangă, care a ocupat, cred, în același an, catedra de Psihologie. Amîndoi au corespuns pe deplin cinstei de a fi promovați în învățămîntul superior. Ultimul s-a făcut cunoscut mai cu seamă prin lucrări de psihologie experimentală, precum și printr-o serie de elevi, bine pregătiți, grație, între altele, și unui laborator de specialitate cu aparatură modernă pentru epoca dintre cele două războaie.

Am lăsat la urmă pe un coleg din aceeași promoție cu mine (mă refer la examenul de capacitate pentru învățămîntul secundar, sesiunea 1911—1912): Ion Tohăneanu. Acest ardelean, foarte bun latinist și germanist, care trăiește retras într-un sat din regiunea Ploiești, a rămas credincios liceului „Alecsandri" pînă la pensionare. După primul război mondial a condus ani de-a rîndul destinele acestei școli. De la mulți dintre foștii lui elevi și colegi am aflat despre o realizare, cred, unică în acea vreme: întemeierea unui cămin, cu lo -al propriu, în care copiii oamenilor săraci primeau gratuit întreținerea completă. N-a uita suferințele îndurate de el, ca elev de liceu, venit singur, fără nici un sprijin, din Ardeal, ca să învețe carte „în țară".

Nu cunosc mai nimic concret din activitatea liceului „Alecsandri" de după Eliberare, deși pe cîțiva dintre profesorii lui i-am avut studenți la Iași sau la București. Nu mă îndoiesc că, în condițiile noi, create de regimul nostru, se continuă, dezvoltîndu-se în spirit socialist, tradiția lui frumoasă, din care am încercat să schițez unele aspecte, mai ales prin evocarea, sumară, a unui număr de profesori, rămași mai vii în amintirea mea.

Cu prilejul primului centenar al acestei școli vestite, îi urez, cu toată căldura unui fost colaborator al ei, aflat atunci la începutul carierei sale didactice, succese mari în pregătirea viitorilor constructori ai comunismului în patria noastră, iar profesorilor ei le transmit, sub această formă, calde salutări colegiale și tovărășești.

CARTEA ȘCOLARĂ

(Urmare din pag. 1-a)

— Eforturi în vederea modernizării cărții școlare și sub acest aspect par să se fi făcut, iar realizările — prezentate într-o recentă expoziție — atestă posibilitățile de care dispune Editura didactică și pedagogică la ora actuală în această privință — a fost de părere tov. **Marin Vișan**, șeful secției de didactică de la Institutul de științe pedagogice. Din păcate, însă, există încă un mare număr de manuale care rămîn sub nivelul acestor posibilități. Să luăm, de pildă, ilustrația. În cartea școlară — se știe — fotografia, desenul, schema ocupă un loc larg, mai larg decît în orice altă carte. Ilustrația trebuie să vină în sprijinul textului în primul rînd pentru a se realiza scopul instructiv al acestuia, dar trebuie să aibă în vedere totodată criteriul estetic, să atragă și să educe. Se cere deci un echilibru, o armonizare a acestor două funcții ale ilustrației. Dacă unele manuale realizează un asemenea echilibru, altele îl ignoră. Se pun încă destul de des în mîinile elevilor manuale cu ilustrații cenușii, neatractive, neclare, cu valoare estetică scăzută, ceea ce se răsfrînge și asupra efectului instructiv al textului fără să mai vorbim de implicațiile pe planul educației bunului gust. Cît despre desen, sînt de părere că desenul schematizat, stilizat sugestiv are o valoare didactică mai mare decît cel încărcat, care reproduce toate amănuntele, întrucît amănuntele distrag atenția elevului de la ideea de bază pe care desenul urmărește s-o ilustreze.

— Este importantă și plasarea ilustrației — ne-a spus prof. **V. Dăscălița**, de la Școala generală nr. 99 București. Or, în unele manuale nu se observă totdeauna o succesiune metodică riguroasă în această privință. Sînt ilustrații cu caracter sintetic care, în loc să fie plasate la sfîrșitul textului, sînt așezate la întîmplare. Fără să mai vorbim de faptul că unele manuale, ca cele de geografie, au ilustrații puține, neizbutite și sub aspectul estetic și sub cel al conținutului. Se impune cred o mai strînsă colaborare între autorii manualelor și cei care îl ilustrează.

Interlocutorii noștri au apreciat că merită o mai mare preocupare și caracterul literei, ca și celelalte accesorii de ordin tipografic.

— Una din cauzele lipsurilor întîlnite în forma actualelor manuale — a fost de părere graficianul **Ion Verdeș** — este aceea că nu se ține seama întotdeauna de legătura între caracterul literei și calitatea hîrtiei. Se știe că hîrtia proastă ascunde litera, o face obositoare. Apoi, este necesar ca litera să corespundă vîrstei elevilor cărora li se adresează manualul. În unele țări ca Franța, R.F. a Germaniei etc. variază nu numai caracterul literei, ci și culoarea ei.

O cerință importantă legată de tehnoredactarea manualelor școlare impune ca textul să nu fie înghesuit, componentele lui să nu fie încărcate. Or, și din acest punct de vedere manualele noastre mai au încă destule neajunsuri. O atenție mai mare se cere să fie acordată de asemenea accesoriilor de ordin tipografic și artistic legate de tehnoredactarea manualelor și care au pondere importantă atît sub aspectul conținutului didactic al acestora, cît și în privința valorii lor estetice. Este vorba de titlu, subtitlu, sublinieri, semne de distincție între diferite părți ale lecției.

Referindu-se la aspectul artistico-grafic al manualelor școlare unii participanți la ancheta noastră au ridicat și problema coperților. S-a apreciat în unanimitate că vinilinul nu oferă posibilități de a realiza o copertă artistică la nivelul cerințelor. S-a sugerat să se generalizeze coperta din carton celofanat, utilizată în momentul de față pentru unele manuale de tiraj redus. Au fost călduros apreciate pentru ilustrația lor, pentru plasarea și litera titlului, ca și pentru cromatism coperțile manualelor de literatură universală, ale manualelor experimentale de limbi străine sau ale manualelor de chimie organică, toate din producția acestui an.

În ansamblu, profesorii și specialiștii consultați de noi, apreciind eforturile depuse pînă în prezent, au cerut ca preocupările celor ce se ocupă de elaborarea și tipărirea manualelor școlare să fie mai precis orientate spre realizarea unor cărți cu un mai ridicat nivel științific, accesibile și de o sporită valoare artistico-grafică.

OPINII

SUPLINITORII

După 12 ore de asistență la lecțiile predate în cadrul Școlii generale din Gherășeni — Buzău, discutăm cîteva probleme care s-au ridicat pe marginea lor. Sînt de față șeful secției raionale de învățămînt și doi dintre inspectorii de specialitate.

Discuția abordează la un moment dat o temă mai spinoasă, puțin bătătorită pe plan pedagogic: suplinitorii. Sînt binescunoscute condițiile și cadrul care implică, în actuala etapă, utilizarea în activitatea didactică a suplinitorilor — extinderea într-o perioadă foarte scurtă a învățămîntului de masă ca durată și ca arie de cuprindere pentru a atinge coordonatele învățămîntului general de 8 ani chiar și în cel mai îndepărtat sat din țară. Schimbul nostru de păreri se ocupă, evident, de nivelul lecțiilor predate de cei ce suplinesc în funcții didactice.

„Am cunoscut chiar astăzi un exemplu concludent — precizează profesorul *Gheorghe Dănilă*, șeful secției de învățămînt a raionului Buzău Gherășenii fac parte din acea categorie de comune care, prin amplasare, nu exercită o atracție deosebită asupra absolvenților institutelor de învățămînt superior. Faptul se reflectă concludent în acoperirea catedrelor de la clasele V—VIII cu profesori de specialitate. Din cei 17 profesori necesari acestor clase, doar patru sînt calificați. Trei sînt învățători care lucrează ca suplinitori, cinci sînt cadre care se califică studiind la secțiile fără frecvență ale facultăților și alți cinci — absolvenți de liceu care nu-și continuă studiile. Cel mai bine dintre aceștia lucrează profesorii suplinitori cu vechime, care se află în curs de calificare. Dovadă lecțiile tovarășei Catinca Pavel, care se află în al 10-lea an de învățămînt și este studentă în anul V la cursurile fără frecvență ale Facultății de științe naturale, sau ale tovarășului Gheorghe Botezatu, profesor suplinitor de educație fizică care studiază fără frecvență la I.C.F. În schimb lecțiile predate de suplinitorii care nu manifestă interes pentru studiu și socotesc activitatea la catedră drept o funcție oarecare se situează, în general mult sub nivelul cerințelor".

— Două dintre lecțiile incluse în această categorie — cea despre siguranțe fuzibile, ținută la clasa a VIII-a și cea despre înmulțirea numerelor întregi, ținută la clasa a V-a — au fost predate de același suplinitor care, după cîte știm a fost încadrat încă din anul trecut. Fără a avea greșeli grave din punct de vedere științific, lecțiile acestea au fost deslînate, lipsite de consistență, cu multe elemente dogmatice ce frînau vizibil dorința de cunoaștere a elevilor.

— Este adevărat. Țin să precizez însă că acest suplinitor este în progres. Anul trecut, cu prilejul inspecțiilor, lecțiile lui au fost găsite sub orice critică.

— Atunci de ce a fost reîncadrat și în acest an?

— Nu l-am menținut în mod automat. Anul acesta am introdus un nou sistem de selecție a suplinitorilor: am scos la concurs toate posturile fără titular, în afara celor ocupate de cadrele aflate în curs de calificare și care au absolvit cel puțin doi ani de studii. Suplinitorul în cauză s-a prezentat la concurs pentru postul din Gherășeni, alături de alții. A obținut doar nota șase, dar cum ceilalți competitori au obținut note și mai mici, a fost preferat el.

Evident, secția de învățămînt a procedat echitabil și se pare că numai silită de împrejurări a făcut această alegere discutabilă. Tot atît de evident este însă că învățămîntul va fi în grea suferință, că elevii vor avea o pregătire nesatisfăcătoare.

Mari semne de întrebare a ridicat o lecție de limba franceză predată elevilor din clasa a V-a. Ne-a uimit, înainte de toate, lectura perfect „fonetică" făcută de școlari. Cînd însă și lectura profesoarei s-a situat cam la același nivel, am rămas consternați.

— Cum s-a putut „selecționa" pentru predarea limbii franceze o suplinitoare care nu răspunde nici măcar unor cerințe elementare de cunoaștere a limbii? Cum, în fața unei asemenea situații, nu s-au luat pînă acum măsuri categorice?

Am fost asigurați că măsurile vor fi luate. Dar dincolo de motivări și argumentări am întrezărit faptul că uneori imixtiuni și intervenții din afară supralicitează chiar rezultatele concursului. Efectele le-au resimțit numai elevii pînă în prezent. Cînd le vor resimți însă și „eminențele" protectoare?

Acoperirea deplină a catedrelor cu cadre de specialitate fiind scadentă într-o perioadă de care ne despart circa șapte-opt ani, se impune mai multă grijă pentru soluțiile temporare. În orice caz este profund dăunător să se considere suplinitorii drept un rău necesar și să nu se întreprindă nimic în legătură cu ei. Această optică trebuie să dispară în primul rînd din mentalitatea unor lucrători ai organelor de învățămînt și a unor directori de școală.

Bine s-a orientat, în principiu, secția de învățămînt a raionului Buzău atunci cînd a introdus o formă de concurs pentru ocuparea posturilor de suplinitori. Este o inițiativă care merită a fi extinsă cu condiția ca asemenea concursuri să fie efective și să se desfășoare cu deplină probitate. Ar fi bine ca în cazul unor candidați cu medii egale să fie preferat cel care dispune de o experiență anterioară în predare și să se ia de asemenea în considerare ținuta etică generală. În plus ar fi necesar să se asigure concursurilor pentru posturile de suplinitori o popularizare mai largă, selecția putîndu-se face astfel dintr-un număr mai mare de solicitanți.

Din discuțiile pe care le-am purtat cu numeroși suplinitori, mai ales tineri locuind în localitățile unde să află și școala în care predau, s-a desprins o propunere, susținută de altfel cu căldură de reprezentanții secțiilor de învățămînt. Este vorba, anume de propunerea ca suplinitorii care prin activitatea lor dovedesc aptitudini pentru profesiunea pedagogică și dorința de a rămîne să muncească în învățămînt, urmînd și cursurile unui institut de învățămînt superior să beneficieze de un regim special, în sensul că *posturile celor care au ajuns în anul II de studii (deci mai devreme decît în prevederile actuale), au promovat cu regularitate examenele și se angajează prin contract să lucreze cel puțin 5 ani după absolvire în comuna respectivă să nu mai fie considerate vacante. De asemenea la alegerea suplinitorilor să fie preferați, dacă s-au înscris la cursurile fără frecvență, cei care vor să lucreze în continuare la aceeași catedră, în aceeași școală.* Numeroase precedente de profesori competenți, animatori de frunte ai vieții cultural-artistice a satelor, care și-au făcut „ucenicia" în învățămînt ca suplinitori, efectuîndu-și studiile de specialitate prin învățămîntul fără frecvență, pledează elocvent în favoarea unei asemenea soluții. Categoric însă că și aici se cere din partea secțiilor de învățămînt deplină probitate față de interesele majore ale învățămîntului.

Probleme complexe implică ridicarea nivelului de cunoștințe profesionale ale profesorilor-suplinitori. Pentru cei înscriși la cursurile fără frecvență pregătirea profesională este parțial rezolvată. Rămîne doar să li se acorde o atenție specială în cadrul cercurilor pedagogice și al comisiilor metodice, trebuie să li se asigure cu ajutorul institutelor de perfecționare a cadrelor didactice și ai institutelor pedagogice, o pregătire de specialitate și didactică prin cursuri cu caracter periodic. Participarea activă, susținută, la asemenea cursuri ar trebui să constituie un criteriu preferențial în menținerea pe mai departe în funcție. Ar fi însă cazul ca un suplinitor care nu s-a înscris în învățămîntul superior după un interval de 3—4 ani de activitate la catedră să nu mai beneficieze de acest regim preferențial, dovedindu-se lipsit de perspective.

Se impune și găsirea unor forme speciale, eficiente de îndrumare și control al muncii profesorilor suplinitori. Simpla consemnare a anumitor observații în registrul de inspecții este aici, mai mult decît în oricare alt caz, ineficientă. Îndrumarea profesorului-suplinitor cere o discuție amplă cu acesta, sondarea cunoștințelor lui, recomandarea unei bibliografii de specialitate și pedagogice. Este util ca suplinitorii activi, cu tragere de inimă și spirit de inițiativă, să fie stimulați atît moral cît și material. Acolo însă unde, în ciuda sprijinului acordat, nivelul predării se menține continuu sub nivelul de plutire, se cer adoptate în interesul învățămîntului, fără false considerente sentimentale, chiar și cele mai radicale măsuri.

Care este, în concluzie, parametrul esențial în soluționarea problemei suplinitorilor? Evident — *considerarea acestora drept factori potențiali pentru formarea unor profesori cu calificare superioară și temeinică pregătire didactică.* Acțiunea convergentă a organelor de învățămînt în sensul acestei soluții poate produce consecințe pozitive pe întreaga arie a învățămîntului general din mediul rural.

AL. CIUCĂ

Măsuri cu ample implicații

(Urmare din pag. 1-a)

imposibilitatea dotării tuturor școlilor cu laboratoarele și materialul didactic necesare bunei desfășurări a procesului de învățămînt. Pentru a se putea face față situației a fost necesar să se improvizeze săli de clasă în clădiri uneori necorespunzătoare și să se apeleze la personal didactic care nu întotdeauna a avut pregătirea de specialitate și pedagogică necesară. Principiile organizării unei rețele școlare robuste și stabile, rațional distribuită pe teritoriul țării, au fost stabilite încă din anul 1956 printr-o hotărîre a partidului și guvernului, iar Ministerul Învățămîntului a elaborat, cu participarea sfaturilor populare, cîteva studii în acest scop. Aplicarea lor în practică a fost însă frînată de fărîmițarea și dispersarea localităților rurale.

În prezent, prin aplicarea principiilor cu privire la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării și la sistematizarea localităților rurale se vor crea condițiile pentru organizarea treptată a unei rețele școlare puternice, care să asigure utilizarea judicioasă a spațiului de învățămînt, a laboratoarelor și atelierelor școlare, precum și încadrarea școlilor cu personal didactic de specialitate pentru toate disciplinele, ceea ce va conduce, în ultimă instanță, la ridicarea pe o treaptă superioară a învățămîntului din țara noastră.

Pentru obținerea unei asemenea rețele va fi necesar ca organele comunale să mobilizeze și să dirijeze cu multă grijă fondurile de investiții, pentru realizarea de școli și internate în care să fie cuprinși toți copiii de pe teritoriul comunelor respective. Sistematizarea localităților rurale va crea totodată și posibilitatea extinderii rețelei liceelor de cultură generală și a liceelor de specialitate (îndeosebi a celor cu profil agricol) într-un număr cît mai mare de localități, contribuind și pe această cale la ridicarea nivelului cultural general al întregului popor.

ȘTIRI

SERI LITERARE

La Clubul sindicatelor din învățămînt București a fost inițiat un ciclu de seri literare adresate profesorilor de limba română. Prima seară din cadrul ciclului — care s-a bucurat de o largă participare — a fost închinată poeților Mihai Eminescu și Veronica Micle. Interesante comunicări au prezentat conf. univ. Augustin Z. N. Pop, Gh. Eminescu și prof. Alexandru Ionescu. Joi, 30 decembrie va avea loc o a doua seară literară, închinată lui Titu Maiorescu. Vor lua cuvîntul criticii literari Savin Bratu și Paul Georgescu.

EXPOZIȚIE DE LUCRĂRI ALE ELEVILOR

La Școala generală din satul Copăcel-Vîlcea, s-a deschis o expoziție de lucrări executate de elevi: cusături, sculpturi în lemn și ceramică. Se distin- îndeosebi cele 120 de costume cu modele din folclorul local. Toate aceste costume vor fi purtate la serbarea pe care o pregătește școala și care va avea loc, în curînd, la căminul cultural.

La stația meteorologică a Școlii generale din comuna Oești, reg. Argeș.

Conferința miniștrilor învățămîntului din țările Europei

La Viena se desfășoară prima conferință europeană a miniștrilor învățămîntului, organizată de U.N.E.S.C.O., avînd ca temă generală „Accesul spre învățămîntul superior". Țara noastră este reprezentată la conferință de o delegație condusă de acad. Ștefan Bălan, ministrul învățămîntului.

În cuvîntul de deschidere, directorul general al U.N.E.S.C.O., René Maheu, a menționat importanța consultărilor și cooperării pe plan regional și mondial în domeniul educației. René Maheu a exprimat mulțumiri pentru colaborarea la pregătirea conferinței de la Viena membrilor Comitetului Consultativ Special, care a fost reunit la U.N.E.S.C.O., la cererea sa, sub conducerea prof. dr. Jean Livescu, adjunct al ministrului învățămîntului al Republicii Socialiste România.

După cuvîntul directorului general al U.N.E.S.C.O., conferința a fost salutată de președintele Republicii Austria Franz Jonas, și de ministrul austriac al educației, Theodor Piffl-Percevic. La propunerea conducătorului delegației române, acad. Ștefan Bălan, conferința a ales ca președinte pe Theodor Piffl-Percevic, ministrul învățămîntului din Austria. Raportor general al conferinței a fost ales Jean Livescu (România).

În cadrul ședințelor plenare majoritatea vorbitorilor au subliniat însemnătatea și utilitatea conferinței.

În cuvîntul său acad. Ștefan Bălan a apreciat conferința drept o dovadă evidentă a dorinței și posibilităților de cooperare internațională în interesul tuturor statelor europene, exprimîndu-și convingerea că ea va permite un rodnic schimb de experiență între reprezentanții unor popoare cu civilizații atît de diverse și valoroase. Abordînd problema organizării mai bune a învățămîntului superior, vorbitorul a subliniat ampla participare la discutarea studiului privind învățămîntul superior în România, care ține seama de tradițiile proprii și de experiența dobîndită în țara noastră, cît și în alte țări.

Vorbitorul a exprimat regretul că nu s-a creat posibilitatea participării la lucrări a R. D. Germane și că nu au fost invitați observatori din partea unor organizații internaționale neguvernamentale ca F.M.T.D. și U.I.S.

Ministrul român a scos în evidență cîteva aspecte fundamentale ale problemei accesului în învățămîntul superior din punct de vedere cantitativ și calitativ, subliniind realizările obținute în această direcție în România. El a menționat că democratizarea învățămîntului superior s-a realizat în România pe calea deplinei egalități a condițiilor și posibilităților pentru toți studenții, prin gratuitatea învățămîntului, ținîndu-se totodată seama, în alegerea specialității, de un raport just între dorințele personale și cerințele generale ale dezvoltării economice și culturale.

În încheierea intervenției sale, acad. Ștefan Bălan a subliniat aspectele etice ale învățămîntului în epoca noastră, cînd instrucțiunea nu poate fi separată de educarea tineretului în spiritul răspunderii pentru idealurile de libertate, dreptate și pace ale omenirii. El a amintit în acest sens semnificația declarației cu privire la educarea tineretului, adoptată la cea de-a XX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., pe baza propunerii prezentate de România.

Vorbitorul și-a exprimat încrederea că lucrările Conferinței de la Viena se vor încheia prin formularea de propuneri și recomandări privind cooperarea europeană în materie de învățămînt.

Vizita în Franța a unei delegații a Ministerului Învățămîntului din România

Recent s-a înapoiat din Franța o delegație a Ministerului Învățămîntului, condusă de conf. univ. Traian Pop, adjunct al ministrului învățămîntului, care a întreprins o vizită de documentare în problemele învățămîntului de cultură generală și ale educației tineretului școlar.

Delegația a avut convorbiri rodnice la conducerile Ministerului Educației Naționale și Ministerului Tineretului și Sportului, la Institutul pedagogic național din Paris, la Centrul internațional de studii pedagogice Sèvres, la Radiotelevisiunea școlară și a vizitat un număr de licee și școli generale.

Pe scena celui de-al VIII-lea Concurs al formațiilor artistice de amatori

Din variatele genuri de manifestare artistică prezente pe scena Casei de cultură a sindicatului din Bacău — unde în zilele de 15—19 noiembrie a.c. și-au măsurat forțele artiștii amatori din „Țara de Sus" cu cei de pe meleagurile Trotușului și ale Ceahlăului — s-a desprins, prin inedit, octetul vocal modern al Sindicatului, învățămîntului din Roman. Această formație reprezintă prin stil și repertoriu o categorie artistică neobișnuită.

Inspirați de performanța renumitei formații vocale „Single Singers", cei opt profesori de muzică din Roman (Zoica Rusu, Maria Andrușcă, Elena Moldoveanu, Ana Maxim, Dan Crișan — conducătorul formației — Doru Alexandru, Leon Șindilaru și Nicolae Corcodel) au izbutit să pună în practică (acompaniați la pian de Vasile Teodorescu, baterie, Ion Ungureanu și contrabas, Mircea Ionescu) o manieră de interpretare muzicală modernă. Preluînd îndrăzneț piese din repertoriul simfonic pe care le armonizează vocal, octetul a demonstrat marile calități vocale ale interpreților. Stilul de interpretare al artiștilor din Roman se remarcă prin virtuozitatea tehnicii vocale, expresivitate și subtilitate în nuanțare și frazare.

Deși tînără ca vîrstă — octetul a fost înființat în 1966 — formația posedă un bogat repertoriu de prelucrări vocale („Menuet" de J. S. Bach, „Marș" de R. Schumann, fragmente din „Sonata lunii" de Beethoven și „Mica serenadă" de Mozart) pe care le-au executat în diferite concerte susținute în orașele Roman, Bacău și Slănic-Moldova. Originalitatea artistică a octetului frapează ascultătorii neobișnuiți cu „instrumentarea vocilor", maniera modernă de execuție care, în momentul de față, face senzație în viața muzicală europeană.

THEODORA POPESCU

„Din experiența sindicatelor din instituțiile de învățămînt"

„Din experiența sindicatelor din instituțiile de învățămînt" lucrare elaborată de **Onița Gligor**, vicepreședintă a Comitetului Uniunii Sindicatelor din instituțiile de învățămînt, știință și cultură și **Elena Cojan**, membră a Biroului executiv al Comitetului Uniunii, apărută recent în colecția **Biblioteca activului sindical** a Editurii politice, constituie o sinteză deosebit de utilă organizațiilor sindicale din școli și facultăți.

Sistematizate în funcție de specificul activității ce se desfășoară la diferite nivele ale instituțiilor de învățămînt — școli generale, licee, instituții de învățămînt superior — capitolele lucrării conturează clar unele trăsături definitorii ale muncii desfășurate de sindicatele din învățămînt în raport cu ansamblul sarcinilor învățămîntului. Acțiunile prezentate drept exemplificare dovedesc convingător cît de variate sînt modalitățile pe care le pot folosi sindicatele pentru a-și aduce contribuția la rezolvarea problemelor majore ale dezvoltării învățămîntului, evitînd totodată risipa de forțe prin manifestări ce se suprapun celor organizate de către conducerile instituțiilor de învățămînt sau sînt paralele cu acestea. Se analizează în mod amănunțit posibilitățile sindicatelor din școli și facultăți de a sprijini eficient ridicarea nivelului predării și al muncii educative, perfecționarea personalului didactic, activitatea de cercetare științifică, de a promova în rîndurile învățătorilor și profesorilor o ținută etică exemplară.

Răspunzînd unor necesități de stringentă actualitate, lucrarea „Din experiența sindicatelor din instituțiile de învățămînt" reprezintă un îndrumar deosebit de util pentru activul sindical din școli

O scrisoare inedită despre relațiile dintre Aurel Vlaicu și Spiru Haret

S-au împlinit 85 de ani de la nașterea lui Aurel Vlaicu, constructor de avioane și pilot român, unul dintre pionierii aviației mondiale.

Printre cei care l-au ajutat pe Aurel Vlaicu să-și îndeplinească, în pofida tuturor adversităților, visul de a zbura și de a construi avioane, se numără și Spiru Haret, care atît în calitate de ministru al instrucțiunii publice, cît și ca om i-a acordat tot sprijinul. Nu trebuie uitat că Spiru Haret, primul doctor în matematici din România, a cărui lucrare privind invariabilitatea axelor mari a orbitelor planetare s-a bucurat de recunoaștere internațională, a avut serioase preocupări și în domeniul aviației. Acest lucru reiese din corespondența sa inedită, recent descoperită de noi, cu vestitul inginer francez specialist în aviație Alexandre Gustave Eiffel, cel care a proiectat și construit celebrul turn din Paris care-i poartă numele.

Prezintă interes îndeosebi o scrisoare inedită a lui Aurel Vlaicu, datată din București, la 17 septembrie 1912, către Spiru Haret. În această scrisoare se spunea: „**Reușesc în țară după o călătorie făcută în toate orașele de peste munți ale Românilor, unde în mănunchiul puterilor mele am aprins flacăra entuziasmului național, primul meu cînd s-a îndreptat spre Dumneavoastră care ați fost la primele mele începuturi și ați mai în urmă, prin acordarea premiului Academiei, m-ați încurajat și ajutat atît de mult... Fără sprijinul D-Voastră drumul îmi era mult mai greu**".

La moartea temerarului constructor și pilot Nicolae Iorga scria: „Se uită bărbați politici, se uită scriitori de renume. Pe ei, însă, nu-i vom uita. Oricînd îndrăzneața omenoasă va semăna alurea succese strălucite naturii iscusite, nu vom privi cu invidie pe acel învingător, ci vom zice cu mîndrie: și noi am avut pe Vlaicu!".

Prof. NICOLAE CIACHIR
doctor în istorie

DOCUMENTAR

Despre cîteva schițe ale unui tînăr profesor de desen

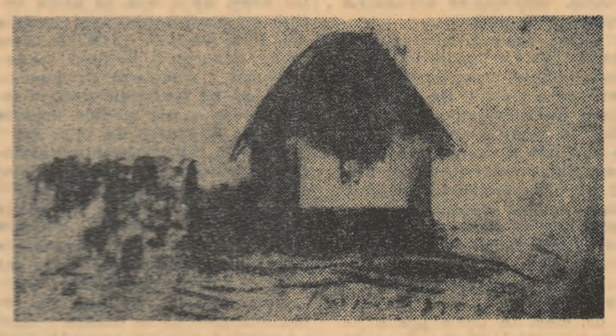

Filă din albumul pictorului Ion Andreescu

Era un elegant album de buzunar, legat în coperți rigide, de culoare grenat. Îl pomenisem în casa părintească de cînd lumea și îl răsfoiam adesea cu întristată plăcere, socotindu-l, încă din copilărie, ca aparținînd bunicului meu, pictor, absolvent al Școlii de Belle Arte din București, mort în floarea vîrstei.

Un amic care mă vizita într-o zi, descoperindu-l, mă făcu atent la semnătura abia vizibilă, așternută pe două dintre schițe. Era semnătura lui Ion Andreescu...

Ciudat. După zeci de ani o vedeam parcă atunci pentru prima oară. Ere, într-adevăr, un I cam șters, înclinat spre dreapta, lîngă un A ascuțit și el cu din întîmplare, monograma fiind însoțită de numele localității în care fuseseră lucrate desenele — Rușavetu — și de anul acestui popas memorabil, 1875. Grafia revelatoare, fixînd epoca în care Ion Andreescu a funcționat ca modest profesor de desen la o școală din Bacău, apoi prezența printre cele douăzeci și opt de desene a unei „Drăgaice" și a unei schițe pentru o proiectată „Cumpăna satului", ne-au întărit bănuiala că imaginile proveneau, cel puțin în majoritatea lor, de la marele pictor și nu de la altul.

Confirmarea a venit mai apoi, prin bunăvoința academicianului profesor G. Oprescu și a colecționarului de artă K. H. Zambaccian. Mă aflam spadar în posesia unui carnet de schițe al lui Ion Andreescu. Se răticise, nu-mi explic nici astăzi cum, printre mapele de desene ale bunicului meu și zăcea uitat lîngă un vechi șevalet, în vecinătatea unei cutii cu vopsele uscate și a cîtorva pinze nefinisate, poate chiar de pe vremea cînd cei doi artiști, tineri și înflăcărați pe atunci, desenaseră și pictaseră împreună, prieteni sau numai confrați de breasilă.

Fotografiile făcute atunci cînd s-a descoperit proveniența albumului îmi ajută astăzi la o reconstituire sumară a lui. El cuprinde crochiuri de oameni în mers, studii de mîini și picior, o siluetă vaporoasă de femeie, în rochie cu turnură a vremii, purtînd o pălărie cu calotă înaltă, un bust de oțcă, un pompier, un om călare, privit din spate, case de cărămidă și locuințe țărănești, un șopron acoperit cu stuf, o căruță cu cai, peisaje din margini de sat — care aveau să revină atît de frecvent în cele mai emoționante pinze ale pictorului — un hambar lucrat pînă la detaliu, pomi singuratici, luminișuri de pădure etc. O aglomerație de oameni la tîrg, abia conturați, nu putea fi decît schița prepititoare pentru vestitul bilci buzoian din ziua de Drăgaică, bilci căruia îi fu dat să se bucure, odată așternut pe pînză, de un răsunător succes, atît în țară cît și în străinătate. Pe o altă pagină era schițat un țățel cu ochii mari și galeși, amintind ca viziune plastică celebrul „Le veau" al lui Gustave Courbet. În sfîrșit, către finele caietului, un vînător se strecura tăcut, printre trestii, cu arma sub braț, țintind vreo rață sălbatică, în aburul rece al dimineții.

Sînt cîteva scîntei ale muncii artistice desfășurate acum peste nouă decenii de un profesor de desen care avea să devină unul dintre cei mai strălucitori pictori ai țării. De doisprezece ani albumul se află în mapele Cabinetului de stampe al Bibliotecii Academiei, în așteptarea unei monografii monumentale închinată lui Ion Andreescu, lucrare ce nu ne întîrzie, desigur, și în paginile căreia își vor afla locul meritat și cele cîteva admirabile desene despre care amintim azi.

AL. ALEXIANU

Săptămîna economiei

„S-a dus [illegible], s-a dus pasărea din [illegible] ca de sub soleț, s-a dus clorofila de [illegible] [illegible]. Le-a luat locul Casa de Economii — C.E.C."
Tudor Arghezi

Poate astăzi nici nu mai sînt oameni care să se îndoiască de avantajele depunerilor la C.E.C. Numărul celor care recurg la această înțeleaptă soluție de a-și agonisi și înmulți economiile crește continuu. Tot ai patrulea om posedă în buzunar un libret.

De mici, școlarii de azi cunosc o altfel de pușculiță mai puțin zornăitoare ca cea de odinioară dar mult mai sigură: **libretele, foile și timbrele de economii**. Puși într-o asemenea pușculiță banii — aidoma celor din poveste — fac pui. Pui care pot fi văzuți alevea și folosiți pe placul inimii. Cu banii economisiți, elevii de la Liceul „G. Coșbuc" și de la școlile generale nr. 86 nr. 94 și nr. 87 din Capitală, cei de la școlile din raionul Muscel și de la multe alte școli din țară au organizat excursii și-au cumpărat ceasuri, biciclete, mingi de fotbal.

Ca în fiecare an, Casa de Economii și Consemnațiuni organizează între 24 și 30 noiembrie, tradiționala „Săptămînă a economiei" — prilej de interesante acțiuni cu multiple aspecte educative, care au ca scop sporirea numărului de depunători.

Vești primite recent din școlile de pe întreg cuprinsul țării arată că, în întîmpinarea acestor acțiuni, s-a intensificat și activitatea învățătorilor și profesorilor pentru educarea elevilor în spiritul economisirii „În preajma «Săptămînii economiei» — ne scrie prof. Traian Pop din Feldru, raionul Năsăud — în școala noastră numărul posesorilor de librete C.E.C. a ajuns la aproape 400". Alte vești primite din școli ne vorbesc despre organizarea unor ore de dirigenție și de compunere, a unor șezători pe teme legate de cultivarea spiritului de economie, de atractive concursuri de probleme cu date inspirate din operațiunile de economisire etc.

Pușculița nouă nu mai trebuie spartă pentru a se vedea cît conține. Creionul, hîrtia și un simplu calcul sînt de ajuns...

I. MIRCEA

Vizionați filmul „Cine va deschide ușa"

O producție a Studioului cinematografic București.
Scenariu: **Alexandru Andrițoiu; Nicolae Ștefănescu**
Regia: **Gheorghe Naghi.**

Cu: Ștefan Mihăilescu-Brăila, Corina Constantinescu, Draga Olteanu, Vasilica Tastaman, Aurel Cioranu, Aura Andrițoiu, Gheorghe Naghi și copiii: Armand Oprescu, Monica Teodorescu, Cristina Teodorescu.

Imaginea: Gh. Viorel Todan.
Muzica: Dumitru Capoianu.
Decoruri: Ștefan Marițan.

Film distins cu Mențiunea Specială a Juriului — Teheran 1967.

CENTENAR 1867—1967

LICEUL „V. ALECSANDRI" Galați anunță foștii profesori și absolvenți că sărbătorirea centenarului școlii va avea loc în ziua de 26 noiembrie 1967.

ANUNȚ

Liceul nr. 1 „George Bacovia" (fost Liceul de băieți) din orașul Bacău serbează la 17 decembrie 1967 un secol de la înființare.

Foștii elevi și profesori sînt invitați la festivitate și rugați a anunța participarea și numărul de persoane pînă la data de 1 decembrie a.c. pe adresa liceului, str. Cuza Vodă nr. 8, Bacău.

ÎNVĂȚĂTORI! PROFESORI! EDUCATORI!

Abonați-vă pe anul 1968

la

REVISTA DE PEDAGOGIE

Revista de pedagogie publică un bogat material în rubricile:

— Studii și cercetări
— Din practica școlii noastre
— Pedagogie comparată
— Dezbateri, confruntări, opinii
— Istoria școlii și gîndirii pedagogice
— Viața științifică
— Cărți — reviste etc.

Revista apare lunar, în 128 de pagini, iar costul unui număr este lei 5. Costul abonamentului anual: 60 lei.

Asigurați-vă din timp abonamentul la revista

„ARTA PLASTICĂ"

Revistă lunară editată de Uniunea Artiștilor Plastici

Revista prezintă în paginile sale cele mai noi probleme din pictura, sculptura, grafica, artele decorative, scenografia, din țară și de peste hotare.

Instituțiile de specialitate, instituțiile culturale, muzeele, școlile, bibliotecile, căminele culturale, precum și toți iubitorii de artă, își pot asigura abonamentul pentru anul 1968 pînă la 31.XII.1967.

Abonamentele se fac la toate oficiile poștale din țară, prin factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții, precum și la sediul Uniunii Artiștilor Plastici — Calea Victoriei nr. 155 — București 22, prin mandat poștal sau virament, cont nr. 071.020 — D.O.B.

Costul unui abonament anual (12 numere):
— pentru instituții și întreprinderi lei 204
— individuale „ 180

Informații suplimentare la telefon 16.35.01.

OPERA ROMÂNĂ

anunță următoarele spectacole de balet pentru elevi: „Coppelia" de Leo Delibes: 26 noiembrie 1967, ora 11, „Prinț și cerșetor" de Laurențiu Profeta (după romanul lui Mark Twain), 27 noiembrie 1967, ora 19,30, „Romeo și Julieta" de Serghei Prokofiev, 28 noiembrie 1967, ora 19,30.

Școlile pot procura bilete cu preț redus adresîndu-se direct la casa teatrului din b-dul Gh. Gheorghiu-Dej nr. 70—72, telefon 13.18.57, zilnic între orele 10—13 și 17—19,30.

MAGAZINUL „MUZICA"

București Calea Victoriei 41, Telefon 15.60.88

Vinde expediind contra ramburs și prin virament (nr. cont și articol bugetar) în toate regiunile țării pentru întreprinderi, instituții de stat, școli, case de cultură, cămine culturale și G.A.S., următoarele:

— **Note și tipărituri muzicale**, metode de ghitară, acordeon, vioară și pian.

— **Diapozitive color**, filmascop și diascop electric.

— **Mașini scris marca „Consul"** cu car mare și portative.

— **Accesorii și lămpi** pentru picupuri, magnetofoane, radio și televizor.

— **Instrumente muzicale**, viori, ghitare electrice, clavitoane, clavofoane, claviete, armonete, instrumente pentru fanfară, acordeoane, baterii jazz, radio, televizor.

— **Discuri** — muzică populară, ușoară și simfonica.

Magazinul „Muzica" expediază la cerere, gratuit cîte un catalog de discuri și catalogul general de note muzicale.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Piața Scînteii nr. 1, Telefon 17.60.20. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și la difuzorii din unitățile de învățămînt. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii. 40 132